

3 פברואר 2022

ועדת מנכ"לים ממשלתית לביזור סמכויות לשלטון המקומי

• בעשורים האחרונים העולם כולו הולך בכיוון של ביזור סמכויות והענקת עצמאות שלטונית לשלטון המקומי: אמנת שטרסבורג 1985 – וחקיקה בפולין, גרמניה, בריטניה, אסטוניה ועוד; יפן – מאז מלחה"ע השנייה, חוק חשוב ב-1995; אוסטרליה ועוד.

• **מדוע זה קורה? למה זה חשוב?**

• **העיקרון הדמוקרטי:**

"דמוקרטיה השתתפותית", עצמאות אזרחית/מקומית.. עקרון היסוד - השלטון המקומי הינו המקום בו ממומש באופן המיטבי הרצון הקולקטיבי של הקהילה המקומית, שבו היא יכולה לעצב את סביבת חייה באמצעות **מנגנון דמוקרטי נבחר**.

• **עיקרון היעילות:**

- רצוי שהסמכויות לקבוע מדיניות ולנהל את המציאות ימצאו קרובים ככל הניתן לשטח ולאנשים המושפעים מאותם החלטות.
- ניהול עיר מודרנית, והתחרות הבינלאומית שיש כיום בין ערים, מחייבים כלי ניהול מתקדמים, גמישים הרבה יותר ורחבי היקף שיעמדו לרשות הרשויות המקומיות.

• **עיקרון התפקיד המאקרו כלכלי – שקשור בתפקידו הלאומי של השלטון המקומי:**
לשלטון המקומי נודע בעולם גם תפקיד לאומי מרכזי וחשוב **כמחולל צמיחה, כמנוע צמיחה לאומי**. במקומות רבים בעולם הוא משמש בפועל **כקטר חברתי-כלכלי** העומד בפני עצמו, המשפיע ומגדיל את סך הכל הצמיחה הכלכלית הלאומית.

• **עקרונות ומגמות אלה כמעט ואינן באות לידי ביטוי בשלטון המקומי בישראל.**

• **מה יש אצלנו - משפטי?**

- פקודת עיריות משנת 1882. הרבה נציבים עליונים. רשות קטנה כמו גדולה.
- הלאמת סמכויות ותקציבים רחבה – תכנית ייצוב המשק מ-1985.
- הצעת חוק עיריות חדש משנת 2007 – לא הובאה לקריאה שניה ושלישית.
- חוק עיריות איתנות משנת 2014 – נותנת סמכות חלקית למספר קטן של רשויות.

• **מה יש אצלנו – מאקרו כלכלי?**

- 8-9% מכלל המסים נכנסים ישירות לרשויות.
- דרגת השליטה של הממשלה בארנונה היא 95.1.
- העברות ממשלתיות מועטות.
- מידת האוטונומיה מהנמוכות ביותר בנוגע לניהול תקציבן.
- **והתוצאה: השלטון המקומי אינו מחולל צמיחה אמיתי, הוא חנוק.**

• **הערה חשובה:**

- ארגון ה-oecd קובע מפורשות שריכוזיות ממשלתית גבוהה, כפי שנהוגה בישראל, אינה מאפשרת דמוקרטיה מקומית אמיתית, חונקת את השלטון המקומי, ואינה מאפשרת לו ולקהילות המקומיות להוביל צמיחה כלכלית, ובכך אינה מאפשרת לשלטון המקומי לתרום לצמיחה המאקרו כלכלית של המדינה.
- בכך הדבר פוגע בקצב הצמיחה הלאומי כולו, ומותיר את הממשלה לבדה כגוף היחיד שיכול להוביל ולהשפיע על הצמיחה הלאומית.
- וכידוע, הממשלה בדרכה המסורבלת מוגבלת ביכולותיה לעודד צמיחה רחבה במספר רב של ענפים ותחומים, ולכן נוטה להתמקד בתחום אחד או שניים בהם היא מקדמת צמיחה, ותו לא. במקרה של ישראל – הממשלה מתמקדת כמעט אך ורק בענף ההייטק, ובעיקר בו, ומטילה את כל יהבה על הצמיחה שלו.

א. מה צריך לעשות ובמה להתמקד:

- בסמכויות השלטוניות היסודיות – הן החשובות ביותר:

1. הסמכות לקבוע נורמות מחייבות באמצעות חקיקת חוקי עירוניים.
2. הסמכות לאכוף אותם.
3. והסמכות לקבוע מסיים באופן עצמאי ולגבותם.
